

BOJOVÁ ČINNOST DĚLOSTŘELECTVA DIVISE ZA POCHODU A VE STŘETNÉM BOJI

Plukovník Alois Václavík

Ve Vojenské mysli čís. 1/1958 byl uveřejněn článek plukovníka L. Varvařovského „Střetný boj divise“. Protože se autor ve svém článku nezabýval otázkami bojové činnosti dělostřelectva, které ve střetném boji má důležitou úlohu, chci ve svém článku pojednat o některých otázkách bojové činnosti dělostřelectva za střetnutí s přicházejícími nepřátelskými zálohami v operační hloubce.

V soudobých podmínkách, za použití zbraní hromadného ničení, důležitou podmínkou dosažení úspěchu ve střetném boji zůstává získání počáteční převahy nad nepřítelem i pružnost a rychlost v bojové činnosti. Převahy nad nepřítelem možno dosáhnout včasným a hromadným úderem dělostřelectva, letectva, údery atomových zbraní a rychlým zásahem tanků.

Rychlé rozvinutí dělostřelectva ve střetném boji umožňuje předejít nepřítele v zahájení centralisované palby. Včas zahájená a přesná dělostřelecká palba na nepřítele, který je ještě v proudech, přivodí nepříteli ztráty na živé síle a bojové technice, způsobuje v jeho jednotkách nepořádek a chaos, rozrušuje velení, ztěžuje organizované rozčleňování a rozvinování, popřípadě ho nutí k předčasnému rozvinování, k prozrazení jeho zámyslu a tím určuje ve značné míře úspěch našich vojsk ve střetném boji. Dělostřelectvo rozdělujeme do pochodových proudů podle předvídaného tvoření dělostřeleckých skupin v nastávajícím střetném boji ve smyslu rozhodnutí velitele divise.

Předpokladem rychlého rozvinutí dělostřelectva divise a zahájení centralisované palby je promyšlené a účelné rozdělení dělostřelectva do pochodových proudů a jeho vhodné zařazení v proudech. Rozdělení dělostřelectva do proudů bude v každém jednotlivém případě různé, musí však vždy

- odpovídat zámyslu předvídaného boje,
- zabezpečovat samostatnost proudů při střetnutí s nepřítelem,
- umožnit rychlé rozvinutí větší části dělostřelectva již při zahájení střetného boje a rychlou organizaci dělostřeleckých skupin,
- vytvořit výhodné podmínky pro centralisované velení a řízení dělostřelecké palby.

Zařazení dělostřelectva v proudech divise musí zaručit

- možnost rychlého rozvinutí dělostřelectva a zahájení palby — vedení hromadné palby na nejdůležitější nepřátelské cíle,
- pohyblivost a možnost zaujetí bojové sestavy bez obtížného předjíždění,
- schopnost odrazení napadení nepřátelských tanků,
- zabezpečení proudů proti úderům nepřátelského letectva (především atomovým úderům),
- možnost rychlého obnovení bojové pohotovosti dělostřelectva po provedení atomového úderu nepřítelem.

K rychlému dosažení převahy palby již při zahájení boje předsunutého odřadu (předvojů) a odražení úderu nepřátelských tanků za pochodu a rozvinování je třeba

- dělostřelectvo účelně zařadit do proudů motostřeleckých (tankových) pluků,
- dělostřelectvo vést blíže čela proudů a včas organisovat průzkum bojových sestav dělostřelectva a zabezpečit včasné dodání výsledků průzkumu dělostřeleckým velitelům a štábům,
- přidělit dělostřelectvo předsunutým odřadům a předvojům,
- vytvořit dělostřeleckou protitankovou zálohu u pluků a divise,
- protiletadlové dělostřelectvo rozdělit v proudy po bateriích a četách (se vzdálenostmi čet 1,5 až 2 km) tak, aby zabezpečovalo nejzranitelnější části a bojovou techniku.

Nemalý význam za pochodu a ve střetném boji bude mít organisace a provádění pořádkové služby. Jejím cílem bude regulovat pohyb, kontrolovat dodržování pravidel pohybu, nedovolit nahromadění vozidel na neschůdných úsecích, v prostorech přeprav, dohlížet na plnění maskovacích opatření.

V prostorech palebných postavení a velitelsko-pozorovacích stanovišť dbát na spořádané a skryté zaujímání palebných postavení a velitelsko-pozorovacích stanovišť, nedovolit pohyb na úsecích pozorovaných nepřítelem a vyžadovat zachování maskovacích opatření (při provádění topografických ženijních prací a budování spojení). Kromě těchto úkolů musí pořádková služba při střetnutí iniciativně zabezpečit řešení velitele dělostřelectva divise a jeho štábu.

Podle předvídaných úkolů divise ve střetném boji a podle počtu dělostřelectva, které má armáda k dispozici, je divisi přiděleno dělostřelectvo, protitankové a protiletadlové dělostřelectvo, přibližně podle zásad v útočném boji. Divisi se zpravidla přidělují tři až pět dělostřeleckých oddílů, jeden protitankový dělostřelecký pluk a jeden protiletadlový dělostřelecký pluk.

Přidělení uvedeného počtu dělostřelectva je odůvodněno potřebou vytvoření plukovních dělostřeleckých skupin o dvou až třech oddílech, divisní dělostřelecké skupiny asi o třech až čtyřech oddílech, dělostřelecké protitankové zálohy divise a hodnotné divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny. Vytváření dělostřeleckých skupin ve střetném boji je vedeno myšlenkou zabezpečit při zahájení střetnutí s nepřítelem, i za nejasné a rychle měnící se situace, co největší možnost vedení centralisované palby při úderu hlavních sil.

Ve většině případů střetného boje budeme vytvářet plukovní dělostřelecké skupiny. Vytvoříme-li plukovní dělostřeleckou skupinu v síle asi tří oddílů, máme možnost přidělit k podpoře praporů prvního sledu jednu baterii až oddíl a veliteli plukovní dělostřelecké skupiny zůstane v ruce ještě část dělostřelectva, jímž může uplatňovat svůj vliv na boj. Jen snad v tom případě, kdy nepřítel přicházející do střetnutí, bude napaden naším letectvem a atomovými údery, jeho sestava desorganisována a střetnutí s ním bude na širší frontě, bude možné, při zahájení střetného boje, nevytvářet plukovní dělostřelecké skupiny a přidělit dělostřelecké oddíly praporům, čímž bude zabezpečena jejich větší samostatnost a přímá podpora

boje. Přitom bude účelné, aby v ruce velitele pluku zůstal alespoň jeden oddíl, jímž by uplatňoval svůj vliv v průběhu boje. I v tom případě je třeba v průběhu boje vytvářet předpoklady pro centralisované vedení palby.

Divisní dělostřeleckou skupinu budeme zpravidla vytvářet vždy.

Ve střetném boji bude zpravidla výhodnější nevytvářet podskupinu armádní dělostřelecké skupiny, která by za střetného boje působila jen ve prospěch divise, a přidělit divisi do jedné dělostřelecké brigády (kanónové) k napadání pochodových proudů nepřítele a vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem. Toto dělostřelectvo se začlení do divisní dělostřelecké skupiny, která bude zpravidla silnější, aby byla schopna plnit úkoly patřící divisní dělostřelecké skupině a kromě toho i úkoly patřící do působnosti armádní dělostřelecké skupiny. V tom případě by byla divisní dělostřelecká skupina ve složení asi čtyř dělostřeleckých oddílů.

Bude-li vytvořena podskupina armádní dělostřelecké skupiny, která by působila ve prospěch divise ve střetném boji, bude třeba, aby velitel této podskupiny byl s velitelem dělostřelectva divise a přímo plnil požadavky velitele divise. Vyžadování zásahu této podskupiny prostřednictvím armády bylo by zdlouhavé a pro střetný boj nevýhodné.

Ke splnění všech palebných úkolů dělostřelectva, zejména nebude-li ve prospěch divise působit podskupina armádní dělostřelecké skupiny (pro řízení palby na pochodové proudy a vedení boje s nepřátelským dělostřelectvem), bude třeba, aby velitel armády přidělil veliteli dělostřelectva divise dělostřelecké průzkumné letouny (vrtulníky).

Je-li vyslán divisi předsunutý odřad, musí být zesílen dělostřelectvem (i protitankovým a protiletadlovým). Složení a síla dělostřelectva předsunutého odřadu bude záviset na síle a úkolu předsunutého odřadu. Předsunutý odřad může být zesílen jedním až dvěma dělostřeleckými oddíly (nejlépe houfnicovými 122mm a raketometným 130mm), jednou až třemi protitankovými bateriemi a jednou až třemi protiletadlovými bateriemi (výhodné bateriemi samohybnými ZSÚ2, které se mohou bez obtíží pohybovat v terénu, vést palbu z chodu i z krátkých zastávek). Bude-li předsunutý odřad tvořen z tankových jednotek (útvárů), nebude zpravidla třeba přidělovat mu protitankové baterie.

Činnost dělostřelectva ve střetném boji je charakterisována rychlostí a širokou iniciativou všech dělostřeleckých velitelů. Dělostřelectvo za střetnutí s nepřítelem musí jej předejít v zahájení centralisované palby, vytvořit a udržet palebnou převahu v průběhu celého boje.

Dělostřelectvo ve střetném boji plní tyto úkoly:

- v součinnosti se zbraněmi hromadného ničení a letectvem napadá přibližující se pochodové proudy nepřítele,
- drtí vojska nepřítele rozvinující se do bojové sestavy,
- umlčuje a ničí nepřátelské dělostřelectvo, především atomové,
- zabezpečuje rozvinování vlastních vojsk proti úderům nepřítele ze vzduchu,
- připravuje a podporuje zteč pěchoty a tanků,
- odráží protizteče pěchoty a tanků nepřítele,
- napadá zálohy nepřítele,
- zabezpečuje udržení dosažených čar a
- zabezpečuje boky divise.

Protiletadlové dělostřelectvo chrání hlavní uskupení vojsk s důrazem na tanky a dělostřelectvo.

Při střetnutí s nepřítelem rozvrací dělostřelectvo v součinnosti s letectvem a atomovými zbraněmi bojovou sestavu nepřítele, způsobuje mu ztráty, zabezpečuje manévr, rozvinování vlastních vojsk a jejich úder do boku a týlu nepřítele. Ve střetném boji musí být dělostřelectvo stále v pohotovosti odrazit úder tanků nepřítele z kteréhokoli směru.

Za střetnutí s nepřítelem vede dělostřelectvo palby především na ty cíle, které v daném okamžiku překážejí nebo mohou překážet v plnění úkolů vlastních tanků a pěchotě. Boj s nepřátelským dělostřelectvem a minomety vedou všechny dělostřelecké skupiny, především divisi dělostřelecká skupina, což vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost použití prostředků dělostřelecké průzkumné baterie. Někdy se zúčastní boje s nepřátelskými bateriemi i část armádní dělostřelecké skupiny.

Zvláštnosti organizace a provádění dělostřeleckého průzkumu

Úspěch dělostřelectva ve střetném boji závisí především na včasném a cílevědomě organizovaném dělostřeleckém průzkumu. Dělostřelecký průzkum za pochodu se provádí dělostřeleckými průzkumnými skupinami s cílem

- průzkumu nepřítele,
- průzkumu pochodových os (v samostatných proudech),
- průzkumu palebných postavení a pozorovaten.

Oddily přidělené předvojům vysílají při zahájení pochodu dělostřelecké průzkumné skupiny podle nařízení velitele dělostřelectva divise. Průzkumná skupina pochoduje s čelní pochodovou záštitou. Narazí-li čelní pochodové záštity na nepřítele, organizují dělostřelecké průzkumné skupiny postupující s nimi pozorování činnosti nepřítele, hlásí ihned veliteli, který je vyslal, střetnutí s nepřítelem, kde byla zaujata pozorovatelná a kde je vyhledán prostor palebných postavení. Je účelné dělostřelecké průzkumné skupiny oddílů vybavit terénním autem (obrněným vozem), rádiovou stanicí a 1 až 2 motocyklisty pro doručování hlášení. Do dělostřeleckých průzkumných skupin je nutno vždy včlenit dosimetristy pro radiační průzkum. Náčelník štábu dělostřelectva divise vyšle s předsunutým odřadem důstojníka (zpravidla náčelníka průzkumu ze štábu dělostřelectva divise) s rádiovou stanicí a motocyklisty, k rychlému předávání zpráv o nepříteli štábu velitele dělostřelectva divise. Je-li veliteli dělostřelectva divise přidělen dělostřelecký průzkumný letec (vrtulník), organizuje s ním náčelník průzkumu dělostřelectva spojení. Využívá se k získávání zpráv o nepříteli a k opravování palby oddílů určených k palbě na pochodové proudy.

Na dělostřelecký průzkum ve střetném boji jsou kladeny především tyto úkoly

- zjistit přítomnost a umístění atomových zbraní nepřítele i všechny náznaky nasvědčující tomu, že nepřítel jich hodlá použít,
- zjistit a sledovat směr postupu nepřátelských proudů, jejich složení a uskupení s důrazem na hlavní síly,
- zjistit rozvinování nepřítele,

- zjistit uskupení dělostřelectva nepřítele, jeho palebná postavení a pozorovatelný,
- vyhledávat průzkumnými skupinami cesty pro přesun vlastního dělostřelectva, hodnotu a sjízdnost cest, podmínky pochodu mimo cesty a možnosti objíždky při zamoření otravnými a bojovými radioaktivními látkami, prostory pro rozvinování dělostřelectva.

Zvýšená pohyblivost dělostřelectva ve střetném boji vyžaduje zvýšenou činnost dělostřeleckého průzkumu. Dělostřelecký průzkum má nové úkoly — zjišťování atomových zbraní nepřítele. Proto zvláštní význam má vzdušný dělostřelecký a radiální průzkum. Při rozvinování dělostřelectva z pochodových proudů organisují velitelé oddílů topografické připojení bojových sestav (podle mapy) a zamíření přístrojů a děl do hlavního směru.

Velitelé dělostřeleckých oddílů organisují ihned doplňkový průzkum nepřítele a terénu a zaujetí bojové sestavy.

Dělostřelecké průzkumné skupiny dělostřelectva hlavních sil každého pochodového proudu pochodují na zadu pochodového proudu předvoje a při zahájení boje předvoje zahajují svou činnost; jednotky průzkumné dělostřelecké baterie pochodují zpravidla za předvojem (čelním odřadem) nebo v čele hlavních sil, aby mohly za střetnutí s nepřítelem co nejdříve zahájit činnost.

Úspěch dělostřeleckého průzkumu ve střetném boji záleží v jeho včasnosti a rychlosti. Protože se boj za střetnutí mění velmi rychle, musí být dělostřelecký průzkum s to dát včas co nejúplnější podklady pro činnost dělostřelectva při podpoře boje předvojů, před zahájením činnosti hlavních sil a při ní.

Při zahájení zteče hlavních sil divise je činnost dělostřeleckého průzkumu v podstatě táž jako v útočném boji, vyžaduje však vzhledem k rázu boje ještě více pružnosti a iniciativy. Použití různých druhů dělostřeleckých průzkumných prostředků divise ve střetném boji bude závislé na situaci a čase, který je k dispozici. Ve střetném boji často hlavní síly provedou útok z chodu na hlavní síly nepřítele a někdy nebude možno rozvinout všechny průzkumné jednotky. Na zkrácené rozvinutí s připojením naslouchatelen podle mapy (snímku) povšechným způsobem je třeba 1,5 až 2 hodin, s pomocí přístrojů do 4 hodin. Na rozvinutí čtyř optického průzkumu (podle mapy nebo snímku) je třeba 30 až 60 minut.

Velení dělostřelectvu a spojení za pochodu a ve střetném boji

Dělostřelectvu přidělenému předsunutému odřadu (předvoji) velí určitý velitel dělostřelectva předsunutého odřadu (předvoje) podle rozkazů a nařízení velitele předsunutého odřadu (předvoje).

Pro zabezpečení velení dělostřelectvu za pochodu a pro organisovanou součinnost s pěchotou a tanky určuje velitel dělostřelectva divise pro každý proud velitele dělostřelectva proudu, který se při zahájení střetného boje stává zpravidla velitelem dělostřelecké skupiny.

Velení dělostřelectvu za pochodu a ve střetném boji se zabezpečuje

- dokonalou znalostí stavu dělostřelectva a jeho úkolů,
- společným umístěním dělostřeleckých velitelů a jejich štábů s veliteli a štáby podporovaných útvarů (jednotek),

- vysláním styčných důstojníků s pojitky od podřízených dělostřeleckých oddílů k veliteli dělostřeleckého pluku (brigády), od dělostřeleckých pluků (brigád) k veliteli dělostřelectva divise,
- včasným a nepřetržitým získáváním zpráv a jejich rychlým předáním,
- včasnou informací podřízených o změně situace,
- včasným doručením rozkazů podřízeným velitelům,
- kontrolou plnění rozkazů.

Velení za pochodu se uskutečňuje krátkými ústními nařízeními a rozkazy předávanými zpravidla prostřednictvím styčných důstojníků, spojkami a smluvenými znameními (signály). K přijímání signálů se určuje na každém vozidle pozorovatel. Rádiové stanice jsou na příjmu a mohou vysílat jen určené signály, zejména pro PVO, PAO a PCHO a průzkum. V každém pochodovém proudu se určuje rádiová stanice k pohotovostní službě v okruhu hlásné služby. Předávat rozkazy a hlášení rádiem zezadu dopředu je možné až za střetnutí s nepřítelem. Za střetnutí s nepřítelem se hlavním pojítkem stává rádio. Linkové spojení se zpravidla buduje až při rozvinutí hlavních sil dělostřelectva. V tomto případě je výhodné vybudovat linkové spojení mezi pozorovatelnami. Při zahájení boje a rozvinutí dělostřelecké jednotky (útvary) je každý velitel povinen starat se o okamžité navázání spojení se starším náčelníkem a podat mu hlášení o své činnosti, o zaujetí palebných postavení a pozorovatelů a o prováděných palbách a s kým má spojení. Důležité je, aby velitelско- pozorovací stanoviště dělostřeleckých jednotek (skupin) byla společná s veliteli podporovaných jednotek (útvarů).

Bojová činnost dělostřelectva ve střetném boji

Složení a zařazení dělostřelectva v každém pochodovém proudu musí být takové, aby zabezpečilo samostatnou činnost proudu, organisované rozvinování a zahájení střetného boje. Proto je třeba přidělit potřebný počet dělostřelectva předsunutým odřadům (předvojům) a dělostřelectvo hlavních sil vést blíže čela proudu. Dělostřeleckou protitankovou zálohu divise je třeba vést po té pochodové ose, která dává výhodné podmínky pro její rozvinutí na ohroženém směru.

Hlavním úkolem dělostřeleckého průzkumu je zjistit a sledovat pochodové proudy nepřítele, především tankové a mechanisované, zjistit přítomnost a umístění atomových zbraní nepřítele. K tomu je třeba, aby dělostřelectvu divise byly přiděleny letouny (vrtulníky). Ve střetném boji je třeba, aby boj předvoje (čelního odřadu) byl podporován palbou větší části dělostřelectva divise. Dělostřelectvo předvoje (čelního odřadu) se rozvíjí z iniciativy velitelů dělostřeleckých jednotek (útvarů) vyčleněných do předvoje (čelního odřadu) nebo na rozkaz velitele předvoje. Jakmile se čelní pochodová záštita pustí do boje, dělostřelectvo předvoje se rychle rozvíjí podél pochodových os pro přímou střelbu i palbu ze zakrytých palebných postavení bez zřetele k výhodným prostorům pro palebná postavení a okamžitě zahajuje palbu na nepřítele a nedovolí mu organisované rozvíjení. Velitel dělostřeleckého oddílu (útvary) přiděleného předvoji řídí rozvinování dělostřelectva, vydává ústně v terénu palebné úkoly a řídí jeho palbu. Je povinností každého dělostřeleckého velitele zabezpečit v nejkratší době centralisovanou palbu své jednotky (dělostřelecké skupiny). Velitel dělostřelectva divise musí včas vydat nařízení

(smluvené znamení) pro organizaci dělostřeleckých skupin, aniž dodatečně provádí manévry dělostřelectva mezi proudy, organisovat dělostřelecký průzkum, centralisovat velení dělostřelectvu divise a rychle zahájit palbu dělostřelectva ve prospěch boje divise. Zvláštní pozornost je třeba věnovat přípravě dělostřelectva k manévru na ohrožené směry, k zabránění úderu do boku, obchvatu a obejití nepřítelem. Ve větší míře se použije děl pro přímou střelbu. Protože není čas na vybudování palebných postavení dělostřelectva a pozorovatelů, je třeba chránit dělostřelectvo proti úderům atomových zbraní a letectva nepřítele využitím přirozených krytů terénu, větším rozptýlením bojové sestavy do šířky a hloubky a pečlivějším zamaskováním. Přidělené kanónové dělostřelecké oddíly, popřípadě i část dělostřelectva armádní dělostřelecké skupiny s využitím letounů dělostřeleckého letectva (vrtulníků), umlčuje a ničí v součinnosti s letectvem nepřátelské dělostřelectvo i atomové a napadá přicházející proudy nepřítele. Před zahájením rozvinování hlavních sil divise upřesní velitel dělostřelectva divise krátce v terénu velitelům dělostřeleckých skupin situaci nepřítele, úkol divise a stanoví

- doplňkové úkoly dělostřeleckému průzkumu,
- úkoly dělostřelectva a způsob jejich plnění,
- úkoly dělostřelecké protitankové záloze divise a divisní dělostřelecké protiletadlové skupině,
- organizaci velení a spojení u dělostřelectva (místo a směr přemístění VPS a VS),
- dobu pohotovosti dělostřelectva a
- informativně spotřebu střeliva.

Před ztečí nepřítele dělostřelectvo zpravidla mohutným palebným přepadem (10 až 15 minut) umlčuje a ničí živou sílu, palebné prostředky a dělostřelectvo nepřítele. Dělostřelectvo daleké donosnosti v součinnosti s letectvem umlčuje a ničí atomové dělostřelectvo ihned po jeho zjištění.

Dělostřelecká podpora zteče a útoku hlavních sil uskutečňuje se zpravidla postupným soustředěním palby na 2 až 3 čarách a pak palbami na vyžádání a podle vlastního pozorování. Zvláštní důraz je třeba klást na včasné zahájení palby na přicházející zálohy, nahromaděnou živou sílu a tanky, aby nemohly provést úder do boku útočících vojsk nebo obejít.

Dělostřelecká protitanková záloha divise musí být v pohotovosti k vyvedení na ohrožený směr, aby se včas rozvinula a zabránila úderu nepřátelských tanků.

Plánování dělostřeleckých paleb je třeba provést v nejkratším čase co nejjednodušeji. Dokumentace je při zahájení střetnutí nahrazena krátkými nařízeními, popřípadě povely a dílčími dokumenty doručovanými styčnými důstojníky. Zpravidla to bude jen plán činnosti dělostřelectva divise na mapě, doplněný legendou, bojový rozkaz vydaný ústně a zapsaný důstojníkem štábu. Formální úprava dokumentů nesmí zdržet zahájení palby dělostřelectva. Proto se za střetnutí vyžaduje od dělostřeleckého štábu velká zručnost a dovednost v organizaci rychlého plánování a předání podkladů velitelům dělostřeleckých skupin. Úkoly si velitelé dělostřeleckých skupin zakreslují přímo na velitelsko-pozorovacím stanovišti do mapy a určený důstojník štábu dělostřelectva divise kontroluje správné zakreslení (zapsání).

Přemístění dělostřelectva se provádí obdobně jako v útočném boji podle jednoduchého v mapě zakresleného plánu přemístění tak, aby byla zabezpečena nepřetržitá podpora pěchoty a tanků. Nová palebná postavení jsou zaujímana poblíž cest se zřetelem na protiatomovou ochranu. Velmi pečlivě musí být organisována a prováděna pořádková služba.

Přejde-li nepřítel hlavními silami do obrany, organisace a plánování dělostřeleckých palb je prováděno podle zásad útoku na nepřítele, který spěšně přešel do obrany.

Při neúspěšném střetnutí s nepřítelem bude bojová činnost dělostřelectva zaměřena na zabezpečení přechodu předvojem (divisí) do obrany a udržení čáry (prostoru) stanovené velitelem předvoje (divise).

Bojová činnost dělostřelectva divise za střetnutí v noci

V soudobých podmínkách boje nesmí být dán nepříteli čas k přípravám a protipatřením a denní bojová činnost nemůže být přerušena nocí.

Střetnutí za noci má pro dělostřelectvo některé zvláštnosti. Především si vyžádá více náročnosti na organisaci a provedení všech opatření pro boj v noci. Veškerá činnost musí směřovat k tomu, aby u nepřítele bylo dosaženo překvapení a aby vlastní vojska byla uchráněna před neočekávanými údery nepřítele (atomovými údery, letectvem a dělostřelectvem).

Důležitým předpokladem úspěchu bude využít co nejvíce výhod noci a snížit působení nevýhod. Při tom je třeba si uvědomit, že nepřítel má tytéž podmínky, a bude záležet na dovednosti a schopnosti všech dělostřeleckých velitelů i vojsk využít výhod noci a terénu v náš prospěch. K dosažení dobrého výsledku bojové činnosti budou nám pomáhat moderní technické prostředky zabezpečující pozorování a činnost dělostřelectva za noci. Vzdušný průzkum musí včas zjistit nepřítele jdoucího do střetnutí a sledovat jej i za noci.

Zvláštní význam pro střetný boj v noci má příprava a včasné zahájení činnosti osvětlovacích prostředků, poněvadž umožňují průzkum cílů, vedení palby všech zbraní na cíle, vytyčují útvarům (jednotkám) stanovený směr útoku a umožňují součinnost mezi jednotkami.

K osvětlování bojiště (cílů) se používá

- leteckých osvětlovacích pum, osvětlovacích granátů, světlometů, osvětlovacích signálních nábojů, reaktivních střel a improvizovaných prostředků.

Pro předvídané střetnutí s nepřítelem za noci bude třeba:

- vyčlenit dělostřelectvo pro osvětlování tak, aby v každé dělostřelecké skupině byla děla, která mají osvětlovací střely,
- vybavit děla určená pro přímou střelbu přístroji k vidění v noci,
- připravit osvětlovací prostředky k osvětlování přístrojů (miřidel),
- přidělit osvětlovací střely jednotkám určeným k osvětlování,
- organisovat součinnost mezi druhy vojsk a prostředky osvětlování.

Dělostřelectvo ve střetném boji za noci bude plnit tytéž úkoly jako za dne. Důležitým úkolem bude palba na nepřátelské proudy (především tankové) v součinnosti s letectvem.

Kromě normálních úkolů denní činnosti bude dělostřelectvo provádět

- osvětlování bojiště (cílů),

- vytváření světelných orientačních bodů a vytyčování směrů útoku pluků praporů),
- udávání cílů pěchotě, tankům a letectvu,
- ničení osvětlovacích prostředků nepřítele,
- zabezpečení činnosti vlastních osvětlovacích prostředků,
- zakládání požárů v prostorech umístění nepřítele.

Složení a síla dělostřeleckých skupin bude obdobná jako za střetného boje ve dne. Vytvořené dělostřelecké skupiny co možná neměnit. Je však třeba, aby v každé dělostřelecké skupině (popřípadě i v dělostřelecké protitankové záloze) byla děla, která mají osvětlovací střelivo. Ve střetném boji za noci bude nutno přidělit praporům (i rotám) prvního sledu větší počet doprovodných děl a tato děla vybavit přístroji k vidění v noci.

Při zaujímání bojové sestavy je třeba co nejvíce využít terénních krytů a rozptylovat jednotky.

Zvláštní důraz je třeba klást na maskování proti nepřátelským radiolokátorům a jejich ničení.

Poněvadž se nepřítel bude snažit napadat někdy i menšími silami oba boky divise, bude účelné vytvořit dvě dělostřelecké protitankové zálohy divise.

Bojová činnost dělostřelectva divise ve střetném boji v noci bude obdobná jako za dne. Před vyražením ke zteči může být proveden palebný přepad (asi 10 až 15 minut), nebo někdy vyrazí pěchota a tanky bez palebného přepadu, aby se využilo momentu překvapení. Dělostřelectvo zahájí palbu, jakmile moment překvapení přestal působit, nebo na signál. Dělostřelecká podpora zteče a útoku se provede zpravidla postupným soustředěním palby na dvou až třech čarách a pak palbami na vyžádání. K zabezpečení účinné podpory útočící pěchoty a tanků je třeba vyslat s prapory prvního sledu dělostřelecké pozorovatele v tancích.

Důležitým úkolem v bojové činnosti dělostřelectva za boje v hloubce bude odrazení protizteče (úderu) nepřítele do boků. K úspěšnému odrazení protiztečí nepřítele je třeba vést nepřetržitý průzkum všemi prostředky a včas připravit zbraně k ničení nepřítele a prostředky k osvětlování.

Přemísťování dělostřelectva během střetného boje v noci bude obtížnější. Bude třeba palebná postavení a pozorovatelnost volit blízko cest, vyčlenit pro pořádkovou službu větší počet orgánů (dopravních a osvětlovacích prostředků). Je účelné do průzkumných dělostřeleckých skupin začlenit vojíny (poddůstojníky), kteří zavedou dělostřelecké jednotky do palebných postavení (velitele a štáb na VPS).

Střetný boj v noci má určité zvláštnosti jak v přípravě, tak i ve vedení boje. Vyžaduje od dělostřeleckých velitelů všech stupňů více iniciativy a dovednosti a většího vypětí a dokonalého výcviku vojsk.

Protitankové zabezpečení a protiletadlová dělostřelecká obrana divise za pochodu a střetného boje

Za protitankové zabezpečení pochodu a střetného boje je odpověden velitel divise. K boji s nepřátelskými tanky se používá atomových zbraní, protitankového dělostřelectva i ostatního dělostřelectva, tanků a protitankových prostředků všech druhů zbraní.

Protitankové zabezpečení se organisuje v každém proudu a zahrnuje

- organisaci pozorování a hlásné služby při objevení se nepřátelských tanků,
- pohotovost protitankového dělostřelectva i dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení k palbě proti tankům,
- odražení útoku nepřátelských tanků.

Zesilování divise protitankovým dělostřelectvem bylo již dříve uvedeno. Velitel dělostřelectva divise po ujasnění úkolu a zhodnocení situace předloží veliteli divise návrh na rozdělení a uskupení protitankového dělostřelectva a organisaci protitankového zabezpečení. Štáb dělostřelectva rozpracuje návrh na bod rozkazu „Dělostřelecká protitanková záloha divise“, v němž je uvedeno složení, velitel dělostřelecké protitankové zálohy divise, osa, umístění v proudu, na kterých čarách musí být v pohotovosti k rozvinutí a u kterých směrů odrazit útok nepřátelských tanků.

Při nebezpečí napadení pochodového proudu nepřátelskými tanky vyhledají průzkumné orgány protitankových jednotek dělostřelecké protitankové zálohy divise několik výhodných čar rozvinutí pro střelbu na tanky nepřitele, při čemž je důležité, aby tyto čáry rozvinutí byly poblíž cest a daly se rychle zaujmout. Při signálu „TANKY!“ se protitankové dělostřelectvo rychle rozvine na určené čáře rozvinutí.

Obsluhy děl připraví rychle střelivo, zběžně upraví palebné pláne pro děla a vybudují jednoduché okopy, pokud to čas dovolí. Velitelé baterií určí orientační body a s veliteli čet a děl připravují prvky pro střelbu. Kromě toho organisují protivzdušnou obranu vlastními prostředky. Velitel dělostřelecké protitankové zálohy obsazuje se svými orgány pozorovatelnu, organisuje doplňkový průzkum, spojení a řídí boj s tanky.

Po odražení úderu nepřátelských tanků a po jejich likvidaci zaujmou protitankové jednotky rychle místo v pochodových proudech a pokračují v pochodu.

Týlové složky protitankových dělostřeleckých jednotek pochoduji v proudech za poslední palebnou jednotkou a někdy i v samostatných proudech. V každém případě je třeba, aby část muničních vozů pochodovala společně s palebnými jednotkami.

Hlavní otázky součinnosti pěchoty, tanků, protitankového dělostřelectva i ostatních druhů vojsk se řeší před zahájením pochodu a upřesňují se před zahájením střetného boje.

Možná činnost jednotek při odražení nenadálého útoku nepřátelských tanků:

- protitankové jednotky (tanky) se rychle rozvinou poblíž cesty na výhodné čáře rozvinutí a zahajují palby na útočící tanky,
- ženisté kladou miny před rozvinutými protitankovými jednotkami a na jejich bocích,
- motostřelecké prapory zaujímají výhodná postavení nejlépe za protitankovou překážkou a připravují se vlastními protitankovými prostředky na boj s tanky,
- tankové jednotky jsou připraveny provést úder do boku (týlu) útočících tanků a ničit je,
- tažná vozidla se co možná ukrývají za přirozené protitankové překážky.

Při zahájení střetného boje musí protitankové dělostřelectvo zabezpečit rozvinující se hlavní síly proti možnému napadení nepřátelských tanků, zejména do jejich boku a týlu.

Je třeba mít na zřeteli, že bojová sestava divise může být na obou bocích nebo i v týlu ohrožena úderem nepřátelských tanků. Proto bude účelné často rozdělit dělostřeleckou protitankovou zálohu divise na dvě části nebo pluku na jednom boku přidělit část protitankového dělostřelectva (asi dvě baterie). Za střetného boje působí protitankové dělostřelectvo motostřeleckých praporů (pluků) jako doprovodné dělostřelectvo a odráží nepřátelské protiztřeče. Dělostřelecká protitanková záloha divise se pohybuje za ohroženým bokem (jsou-li dvě dělostřelecké protitankové zálohy za oběma boky).

Ve střetném boji musí velitel dělostřelecké protitankové zálohy soustavně sledovat situaci a řídit bojovou činnost dělostřelecké protitankové zálohy ve smyslu zámyslu velitele divise.

Včasné získání zpráv o pohybu nepřátelských tanků, rychlé rozvinutí dělostřelecké protitankové zálohy divise na výhodné čáře rozvinutí a připravení děl ke střelbě přináší úspěch v odrážení úderů nepřátelských tanků.

K zabezpečení vojsk před leteckými údery se používá prostředků protivzdušné obrany, aby byly zabezpečeny především nejdůležitější části proudů v ohrožených místech, jako soutěsky, nekryté úseky cest, místa přeprav. Zpravidla nebude možno vždy bránit všechny části pochodujiících vojsk úplně a stejně.

Pozemní protivzdušnou obranu lze organisovat jako pohyblivou a stojící.

Protiletadlová dělostřelecká obrana z chodu a z krátkých zastávek je organisována tak, že malorážní protiletadlové dělostřelectvo je začleněno v proudech po četách (bateriích) a provádí obranu proudů za pochodu přímo na komunikacích buď z chodu nebo z krátkých zastávek. Přitom baterie malorážního protiletadlového dělostřelectva rozdělená po četách může bránit proud v délce 5 až 6 km. Hlásnou službu a výstrahu za pochodu organisuje velitel divise a velitelé proudů. Vzdušné pozorování organisuje každý velitel. Hlášky mohou být pohyblivé a stojící. Pohyblivé hlášky se umisťují vpředu, vzadu a na bocích, v sestavě průzkumu a bojového zajištění. Stojící hlášky se umisťují předem na vhodných místech a po projití proudů se připojují ke svým jednotkám.

Každé vozidlo se zabezpečuje pozorovateli letounů, kteří provádějí pozorování nepřátelských letounů a pozorují signály a předávají signál „Vzdušný poplach“.

Při protiletadlové dělostřelecké obraně z předem zaujatých palebných postavení vysunuje se protiletadlové dělostřelectvo vpřed a zaujímá sestavu v obraně důležitých úseků pochodových os, aby bránilo pochodový proud při průchodu tímto úsekem. Velitel divise stanoví dobu trvání úkolu a další činnost určeného protiletadlového dělostřelectva.

Zahájení boje předvojů, jejich boj a rozvinování hlavních sil divise brání před údery nepřátelského letectva divisní a divisi přidělené protiletadlové dělostřelecké prostředky. Je-li divisi přidělen protiletadlový dělostřelecký pluk, tvoří se z něho a z organického protiletadlového pluku divisní protiletadlová dělostřelecká skupina. Nejpravděpodobnějším a také nejcitlivějším objektem atomových a leteckých úderů nepřítele za střetnutí budou

dělostřelectvo a tanky. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo zaujímá palebná postavení 1 až 1,5 km od čáry čelních jednotek, středorážní ve vzdálenosti 2 až 3 km. Jejich úkolem je bránit vojska při rozvinování i za útoku. Je výhodné část protiletadlového dělostřelectva ráže 57 mm začlenit do pochodových proudů dělostřelectva, a to jak k obraně pochodu, tak i k zaujetí palebných postavení.

Závěr

Důležitou podmínkou dosažení úspěchu ve střetném boji je rychlé rozvinutí dělostřelectva a předejití nepřítele v zahájení centralisované palby. Za tím účelem je třeba promyšleně a účelně rozdělit dělostřelectvo do pochodových proudů a vhodně je v proudu zaradit tak, aby mohly být včas vytvořeny dělostřelecké skupiny.

Při vyslání předsunutých odřadů a předvojů je třeba přidělit jim pro zabezpečení samostatné činnosti dostatečný počet dělostřelectva. Zvláštní význam ve střetném boji má organisace a provádění dělostřeleckého průzkumu.

Velitel dělostřelectva divise při zahájení střetnutí stanoví velitelům dělostřeleckých skupin úkoly ústně v terénu nebo krátkými nařízeními a jednoduchými dokumenty doručovanými styčnými důstojníky. Plánování dělostřeleckých paleb je třeba provést v nejkratším čase co nejjednodušeji.

Ve svém příspěvku jsem se snažil pojednat o nejdůležitějších otázkách bojové činnosti dělostřelectva ve střetném boji divise. Mnohé otázky, jako dělostřelecký průzkum a protitankové zabezpečení bylo by možno ještě podrobněji rozvést a hlouběji řešit.